

Ki vagyok én?

János 13,16

Új év utáni vas.

Győrújfalu, 1953. január 4.

Ki vagyok én? Rendkívül érdekes, fontos, de nehéz kérdés ez. Érdekes, mert hiszen mindenkit érdekel önmaga. Fontos, mert önismeret nélkül nem tudjuk megtalálni helyünket a világban. De nehéz, mert mi képtelenek vagyunk önmagunkat a magunk erejéből megismerni. Nem tudunk kilépni önmagunkból s ezért nem tudjuk tárgyilagosan megfigyelni magunkat. Amint orcánkat magunktól nem láthatjuk, csak tükör segítségével, ugyanúgy belsőnkőről is csak akkor alkothatunk magunknak megközelítőleg igaz képet, ha valaki más, kívülálló rólunk alkotott véleménye tükörében nézzük meg magunkat. Nézzünk bele most ennek az igének a tükörébe, (Jakab 1,23-25) s figyeljük meg, mit felel nekünk erre a kérdésre: Ki vagyok én?

Két oldalról világítja meg az ige ezt a kérdést: Isten és a felebarát oldaláról.

1. Ki vagyok én Isten előtt?

a) Szolga. Még pedig az eredeti szöveg szerint rabszolga, tehát olyan valaki, aki a teljes jogtalanság állapotában van. Mindenekelőtt a gazdájáé. Azt tehet vele, amit akar. Megbecsülheti és megvetheti. Boldoggá teheti és megkínózhatja. Emberként bánthat vele, vagy utolsó csepp zsírsót is kiszákmányolhatja. Perbe nem szállhat vele, mert nincs fórum, mely előtt vélt jogait érvényesíthetné. Megszökni sem tud tőle, mert az egész hatósági apparátus mindjárt mozgósítva lenne ellene, elfognák s erőszakkal visszahurcolnák.

Nyilvánvaló, hogy Isten nem rabszolgatartó kényúr, aki kegyetlenül érezteti hatalmát a neki kiszolgáltatott rabszolgával, de az is nyilvánvaló, hogy az ember a jogtalanság és a kiszolgáltatottság állapotában van előtte. Isten szabad velünk. Bánásmódjában nem köti Őt semmi előírás, törvény vagy egyéb korlát. Pál a római levél 9. fejezetében foglalkozva ezzel a kérdéssel a következőket írja: „Kicsoda vagy te óh ember, hogy versengsz az Istennel? ... csináljon”. (20-23. v.) Mindehhez még hozzá kell vennem, hogy én nemcsak szolga, hanem haszontalan szolga vagyok Isten előtt. A szolgát ugyanis az engedelmisséggel mérik. A kapernaumi százados is ezzel mérte a szolgáit, amikor így szólt Jézusnak: Ha az egyiknek azt mondom: Eredj el, elmegy; vagy ha a másíknak: Jövel, eljő; és ha szolgámnak szólok: Tedd ezt, azt teszi (Luk. 7,8). Hát még ha nem ezt a pogány katona által használt mértéket veszem, hanem a Krisztus mértékét, aki ezt mondotta: „Ha mindazokat megcselekedtéték, amik néktek

parancsoltattak, mondjátok, hogy: Haszontalan szolgálak vagyunk: mert amit kötelesek voltunk cselekedni, azt cselekedtük". (Luk. 17,10)

Félre tehát minden önhittséggel! A szolga nem lehet nagyobb az ő Uránál. Nekem nem lehetnek igényeim Istennel szemben. Alázzuk meg azért magunkat az Ő hatalmas keze alatt s mondjuk: Cselekedj velem, Uram, amint Neked tetszik!

b) Egy másik képet is használ Jézus a felolvasott igében. Ez a követ képe. Eszerint az ember Isten követe. A követ is alattvaló, de már nem szolga. Ismeri urának nemcsak parancsait, hanem gondolatait, szándékait, terveit is. Bírja urának feltétlen bizalmát, ezért meri őt maga helyett a maga követségében, a maga képében bárhová elküldeni. Tudja, hogy úgy fog ott viselkedni, szólni és cselekedni, mintha ura maga lenne ott. A követ tehát tisztségviselő méltóság, akinek ugyanaz a tisztelet jár ott, ahol követként megjelenik, mint urának, aki őt küldte.

Ahol a szolgálóból követ, vagy mint az eredeti szöveg mondja: apostol lett, ott valami nagy fordulatnak kellett bekövetkeznie, mert rabszolgát nem szoktak csak úgy minden további nélkül követnek kiküldeni. Ezt a nagy fordulatot Jézus János 15,15-ben így mondja el: „Nem mondalak többé titeket szolgálknak, mert a szolga nem tudja, mit cselekszik az ő ura: titeket pedig barátainknak mondtalak, mert mindazt, amit az én Atyámtól hallottam, tudtul adtam néktek.” A rabszolgából tehát barát lett, s a barát már alkalmas volt követnek.

Ez a nagy fordulat a váltságban következik be. Jézus vérével megváltja a bűn rabszolgáját, bűnbocsánatával tisztává teszi, bizalmasává avatja, s azután kiküldi őt a világba, hogy vigye tovább a szabadulás nagy örömhírét, s tegyen tanítványokká minden népeket. Így lesz minden megváltott ember tanítvány, apostol, küldött, misszionárius, Isten képviselője, követe ebben a világban. Nincs ebben különbség. Minden keresztyén ember misszionárius kell, hogy legyen. Minden megmentett ember mentő munkával kell, hogy szolgálja Isten üdvtervét.

Milyen követek voltak az első apostolok? Az egyik elárulta, a másik megtagadta, a harmadik nem hitte el, hogy feltámadott. Óh, hogyan merte Urunk ilyen emberekre bízni a követséget, a maga képviselőjét!

Hát még mi milyen követek vagyunk! Vagy egyáltalán nem apostolkodunk, vagy ha megtesszük, nincs sok köszönet benne. Ha arra gondolunk, hogy Luther szerint ez azt jelenti, hogy az egyik ember a másik Krisztusa legyen, akkor csak lehajtott fejjel, szégyenkezve, megalázkodva mondhatjuk: Gonosz követ, hanyag apostol vagyok. Nem érdemelnék mást, mint azt, hogy vedd el tőlem a képviselődet s tagadd meg velem a közösséget. Tudom, hogy ez a halál és a kárhozat lenne számomra.

Emberi viszonylatban is megvilágosítja az ige tükre ezt a kérdést:

2. Kicsoda vagyok én? Ki vagyok én az ember, a felebarát előtt?

a) Szolga. Erre is ez az ige első felelete.

Ezeket a szavakat Jézus nagycsütörtök este az úrvacsora előtti lábmosás alkalmával mondotta tanítványainak. Mikor megérkeztek a felsőházba, ott minden elő volt készítve a húsvéti bárány vacsorájára. Ott voltak az előírt tisztálkodás eszközei is: a víz, a lábmosó edény és a törölkendő. Mielőtt asztalhoz kerültek volna, végigvillant a tanítványok agyán, hogy vajon ki fogja elvégezni a lábmosás munkáját. Ez a munka rabszolgamunka volt. Mindegyik túl előkelőnek tartotta magát, s túl lealázónak ezt a munkát. Az idősebbek azt gondolták, csinálja a fiatalabb. A műveltebbek azt várták, hogy csinálja valamelyik ími-olvasni sem tudó apostol. Mindegyik indokolni tudta magának, hogy miért nem ő és miért más. Az edény ott húzódott meg valamelyik sarokban, de egyik sem nyúlt hozzá. Letelepedtek az asztalhoz mosdatlan lábbal. Ekkor felkelt a vacsorától maga Jézus, szó nélkül levetette felső ruháját, maga köré kötötte a törölkendőt, kezébe vette a vizes tálat, s a tanítványok nagy megrökönyödésére elkezdte mosni a tanítványok lábát. Úr volt, de szeretetből magára vállalta a rabszolga munkáját. Mester volt, de letérdelt a tanítványai előtt. Szent volt, de vállalta mások szennyének lemosását. A szolgáló szeretet felejtethetetlen s örökre parancsoló példáját adta ezzel.

A szolga nem nagyobb az ő uránál. A mi helyünk is a felebarátunk lábánál van. Munkánk az alázatosan szolgáló szeretet. Így van ez minálunk is? Vagy inkább a fejét mossuk az embertársainknak nagy gögösen ahelyett, hogy alázatosan a lábukat mosnánk? Vagy utáljuk szolgálatunkat, s irigyeljük azt, akinek szolgálnunk kell? Vajon elmondhatnánk-e magunkról azt, amit Jézus el mert mondani: „Én tiköztetek olyan vagyok, mint aki szolgál.” (Luk. 22,17 b)?

b) De követ is vagyok, Isten követe az emberek felé. Isten gondviselő, mentő és eligazító szeretetét kellene előttük és irántuk képviselnem. Tényleg teszem is? Vagy nem törődöm az emberek nyomorúságával, s a bajban levő keservesen panaszojla: Elhagyott az Isten..., pedig én hagytam el őt, vagy hagyom az embereket sínylődni a bűn rabszolgaságában, s eleresztem fülem mellett segélyskoltásukat. Kicsoda szabadít meg engem?... pedig én tudom, hogy Krisztus azért adatott, hogy megszabadítson vérével bűneinkből; avagy tétlenül nézzem, mint vergődik úvesztőben a másik ember, mint a pókhálóba került rovar... pedig én ismerem azt, aki magát útnak nevezte, s akinek igéje lábaink szövetnéke és ösvényeink világa?

A követ azonban nemcsak küldőjét képviseli azok között, akikhez küldetett,

hanem küldője előtt is köteles képviselni azokat, akik közé küldetett. Nemcsak Isten követe vagyok tehát emberek felé, hanem emberek követe is Isten felé. Odaállok-e imádsággal a másik ember mellé, magamévá teszem-e ügyét, s közbenjáró imádsággal odaviszem-e Isten elé? Megadom-e neki azt a támogatást és erőt, amit az a tudat jelent: Imádkoznak értem!? Azt hiszem, ebben a minőségünkben is nagyon meg kell magunkat aláznunk Isten és emberek előtt egyaránt.

Szolga és követ. Ennek kellene lennem. Vállalom-e? Azok között, akiknek maga Jézus mondotta ezeket a szavakat azon az emlékezetes estén, egy nem vállalta: Júdás. Elment és eladta Urát. Erre az útra akarnál te is lépni? Ennek az útnak vége a kétségbeesés, az öngyilkosság és a kárhozat. Ezt a sorsot akarnád?

Szolga és követ vagyok, akár akarom, akár nem. Vagy engedelmes szolga és megbízható követ, vagy haszontalan szolga és hűtlen követ. Jézus így vezeti be az igében mondanivalóját: Bizony, bizony mondom néktek. Ez Jézus esküformája. Jézus tehát megesküszik arra, hogy ez így van, ez bizonyosan igaz. Alázzuk meg magunkat Isten és emberek előtt, s kérjük a szolgák szolgájától, a követek követétől, Jézus Krisztustól a bocsánatot azért, hogy az vagyok, aki vagyok, és nem az, akivé Ő szeretne tenni. Aki magát megalázza, e kérdésben is felmagasztaltatik! Ámen.